

Verder met PAK AAN!

Inleiding

"De kracht van de samenleving manifesteert zich op een nieuwe manier. Inwoners, bedrijven en instellingen weten vaak niet alleen wat er beter kan in hun buurt, wijk, of stad maar zien ook de kansen om dit te realiseren. Zo ontstaan (tijdelijk) coalities van partners die zich rondom een maatschappelijk vraagstuk scharen. Het gaat vaak om opgaven die om vernieuwende, integrale oplossingen vragen waarvoor meerdere partijen nodig zijn. Initiatieven van bewoners, maatschappelijke organisaties en sociale ondernemers schieten als paddenstoelen uit de grond: om een park of buurthuis te beheren, om een buurt op te knappen, om gezinnen die het moeilijk hebben te ondersteunen, om werklozen aan het werk te helpen, om de wijk veilig te houden".

Zo klonk de eerste alinea uit de notitie "De kracht van een goed idee". De aanpak die is beschreven in die notitie was het antwoord van de organisatie op een veranderende samenleving en tevens op de motie "Reservering Right to Challenge": De praktische invulling van deze aanpak hebben we ruim een jaar geleden gelanceerd onder de naam "PAK AAN!" tijdens de Inspiratieweek 2016. Met PAK AAN! wilden we als organisatie beter, sneller en makkelijker kunnen inspelen op ideeën en initiatieven van inwoners als onderdeel van samenlevingsgericht werken. Het faciliteren van inwoners bij het uitvoeren van hun ideeën en initiatieven is een speerpunt van het college en de gemeenteraad. PAK AAN! draagt bij aan de wens van college, gemeenteraad en organisatie inwoners hierbij te ondersteunen.

PAK AAN! werkt! Er zijn in 2017 veel initiatieven gemeld en ondersteund. Initiatiefnemers zijn enthousiast. Op basis van de ervaringen van het eerste jaar gaan we verder met PAK AAN! in 2018. Om de aanpak te borgen, door te ontwikkelen en uit te breiden is meer nodig dan nu aan capaciteit en inzet beschikbaar is. We willen nog meer initiatieven kunnen ondersteunen. Hieronder leest u wat er hiervoor nodig is en wat we vragen aan de gemeenteraad.

In de bijlage bij dit raadsvoorstel (De ervaringen en leermomenten van PAK AAN!) staan we stil bij de ervaringen en leermomenten en enkele cijfers van een jaar PAK AAN! In plaats van een verslag of opsomming van de verschillende initiatieven die in het eerste jaar PAK AAN! zijn ondersteund hebben we gekozen voor een korte film die een impressie geeft van de voorbereidingen, lancering, de initiatieven en PAK AAN! avonden.

Verder met PAK AAN! – wat is er nodig

In 2017 hebben we onze werkwijze aangescherpt om in te spelen op de leerpunten van het eerste jaar. Belangrijkste is dat we de juiste randvoorwaarden creëren (tijd, ruimte, verantwoordelijkheid) om het succes van PAK AAN! te borgen. Hiervoor is het nodig te gaan werken met initiatievenmakelaars die het faciliteren van initiatieven als hun hoofdtaak hebben en daarbij nauw samenwerken met de evenementencoördinator en inhoudelijke collega's. De initiatievenmakelaars dragen zorg voor:

- Verzorgen van de fysieke en digitale ingang van PAK AAN! (Loketfunctie, facebookpagina en website)
- Begeleiden van initiatieven
- Communicatie tussen inwoners, partners en gemeente over PAK AAN!
- Naamsbekendheid en campagnes
- Organisatie van PAK AAN! avonden
- Schakelfunctie tussen initiatiefnemers en onze organisatie

Wat vragen we van de gemeenteraad

We gaan er vanuit dat de inzet met twee initiatievenmakelaars voldoende is voor een gemeente als Zwijndrecht. Een van de medewerkers leefbaarheid (Afdeling Realisatie) wordt al ingezet als initiatievenmakelaar. Voor de andere initiatievenmakelaar is het noodzakelijk om iemand binnen de organisatie vrij te maken. Dit betekent in praktijk dat er geld beschikbaar moet komen voor de vervanging van een collega die dit werk gaat doen (voor de taken die hij of zij achterlaat). We vragen de gemeenteraad om voor 2018 en 2019 jaarlijks € 40.000 beschikbaar te stellen voor de inzet van een initiatievenmakelaar (die het faciliteren van initiatieven als hoofdtaak heeft), dit ten laste te brengen van het verwachte resultaat 2018 en 2019 en de begroting dienovereenkomstig aan te passen. In het voorjaar van 2019 vindt een evaluatie plaats. Bij een positieve evaluatie wordt bij de kadernota 2020 een nieuw voorstel aan u voorgelegd.

Facebookpagina op 1-1-2018

Bereik 2.877 Zwijndrechtenaren, waarvan:

- 72% vrouw, 28% man
- 7% jonger dan 25 jaar
- 23% tussen de 25 en 34 jaar
- 26% tussen de 35 en 44 jaar
- 20% tussen de 45 en 54 jaar
- 14% tussen de 55 en 64 jaar
- 10% ouder dan 65 jaar

Bereik 5.048 Nederlanders (voornamelijk uit de Drechtsteden)

300 volgers, 292 vind-ik-leuks

Initiatief en post met het grootste bereik: 8.800 personen

Meest interessant gevonden: foto's met gemiddeld bereik van 1.391

De tekst op de PAK AAN! website zegt het eigenlijk al: "Initiatieven worden geboren uit goede, leuke en inspirerende ideeën. PAK AAN! is er voor inwoners die met hun initiatieven Zwijndrecht nog mooier en leuker willen maken". We willen inwoners enthousiasmeren en enthousiast houden als het gaat om het realiseren van hun ideeën. Het is daarom van belang dat de manier waarop we antwoord geven op vragen en verzoeken om ondersteuning snel en gemakkelijk is. Dat vraagt om een open houding van ons allemaal, om een bijpassende structuur en uitnodigend klimaat waarbinnen inwonersinitiatieven kunnen ontstaan en zich kunnen ontwikkelen. In de tabel op pagina 5 is uiteengezet wat we willen bereiken en wat we hebben ontwikkeld en gerealiseerd in 2017.

PAK AAN! begint naam te krijgen in Zwijndrecht. Via de website, de facebookpagina, via onze partners en het PAK AAN! team weten mensen ons te vinden. Bijna alle initiatieven komen binnen via de website en een deel direct via contact met het PAK AAN! team. Waar het aantal leden van de facebookpagina gestaag is gegroeid richting de 300 leden hebben de berichten die op de pagina worden geplaatst een veel groter bereik (variërend tot 8800 personen per bericht). Dit is mede het gevolg van goede samenwerking met onder andere "Zwijndrecht en omstreken" (Facebookpagina die Zwijndrechts actueel nieuws brengt onder leiding van Joop Hoogvorst). Hieronder volgen de belangrijkste ervaringen en leermomenten.

Betrokken en actieve gemeenschap

Zwijndrecht heeft een actieve en betrokken gemeenschap bestaande uit inmiddels zo'n **200 aanpakkers** die zich actief inzetten voor hun buurt door middel van initiatieven. En dan zijn dit alleen nog maar de mensen die bij PAK AAN! in beeld zijn. We hebben tot nu toe positieve ervaringen met de gerealiseerde initiatieven waarbij mensen zelf eigenaarschap nemen voor hun leefomgeving; de buurt wordt mooier (of bijvoorbeeld verkeersveiliger) en de mensen hebben meer contact met elkaar omdat zij samen zorg dragen voor de realisatie ervan. Daarnaast krijgen initiatiefnemers dikwijls complimenten van medebewoners.

Het maatschappelijk effect van PAK AAN!

Hoe maak je het maatschappelijk effect van PAK AAN! zichtbaar? Dat doen we aan de hand van een aantal voorbeelden die gebaseerd zijn op de reacties van initiatiefnemers en andere buurtbewoners. De voorbeelden staan in de groene en blauwe kaders in dit overzicht. We kijken in 2018 hoe we het maatschappelijk effect verder in beeld kunnen brengen.

Samenwerking met sociale partners

PAK AAN! is van ons allemaal: inwoners, maatschappelijke organisaties, college, raad, Wijkplatforms, Dorpsraad en ambtelijke organisatie. Er zijn goede contacten met initiatiefnemers, evenementenorganisatoren, welzijnswerk, verschillende wijkplatforms en Dorpsraad. We merken in praktijk dat het nodig is om elkaar regelmatig te spreken.

Initiatieven in 2017

Totaal **60** gemelde initiatieven, waarvan:

- 36 lopend of afgerond
 - 4 op het gebied van Veiligheid & Verkeer
 - 2 op het gebied van Kunst & Cultuur
 - 12 op het gebied van Groen & Omgeving
 - 2 op het gebied van Duurzaam & Energie
 - 5 op het gebied van Spelen & Bewegen
 - 11 op het gebied van Sociaal & Samenleven
- 24 die anders dan via PAK AAN! gerealiseerd zijn of niet zijn doorgezet omdat
 - na overleg zonder PAK AAN! zijn gerealiseerd
 - via een subsidie zijn gerealiseerd
 - géén PAK AAN! waren (voldeden niet aan de spelregels)

Verder met PAK AAN!

Kringloopwinkel Hart voor Noord

Een aantal vrijwilligers uit de wijk Noord wilde een nieuwe kringloopwinkel realiseren die tevens dient als ontmoetingsplek voor buurtbewoners en tot doel heeft om eenzaamheid te bestrijden. Hiervoor hadden zij wat advies nodig van PAK AAN! en een klein startbedrag om de deuren te kunnen openen. Inmiddels is de Kringloopwinkel voor de buurt een begrip

Buurttuin Opera

Buurtbewoner Martin klopte aan bij PAK AAN! met de vraag of hij een stuk openbaar groen mocht onderhouden. Hij heeft hiervan een mooie buurttuin gemaakt die hij samen met een paar andere buurtbewoners onderhoudt. Martin geeft bij PAK AAN! aan dat de contacten in de buurt voorheen minimaal waren. Het onderling contact is door het samen onderhouden van de tuin en de gesprekjes met andere buurtbewoners veel beter geworden. Hij is blij met de sociale contacten en de vele complimenten over de buurttuin die mensen verbindt.

De buurt ijsvrij

Veel mensen in een buurt in de wijk Nederhoven zijn blij met de inspanningen van Henk om delen van de buurt sneeuw- en ijsvrij te maken. Met name bij oudere mensen en mensen die slecht ter been zijn gaat hij aan de slag in de winter. Dit jaar heeft hij steun gekregen van PAK AAN! in de vorm van een nieuwe zoutstrooiwagen. Hij hoefde niet stad en land af voor een nieuwe. Hij ontvangt hiervoor veel waardering van buurtbewoners en hij levert een bijdrage aan de veiligheid in de buurt.

Initiatieven: klein en simpel doet het goed

In het eerste jaar zijn **60 initiatieven** binnengekomen bij het PAK AAN! team. We zien dat kleinschalige enkelvoudige initiatieven populair zijn en een grote slagingskans hebben. Denk bijvoorbeeld aan opruimacties, adoptiegroen en (buurt)evenementen. Soms past een aanvraag niet binnen PAK AAN! In die gevallen biedt bijvoorbeeld de evenementencoördinator ondersteuning.

PAK AAN! kost tijd en ruimte

Hoewel we PAK AAN! zien als een nieuwe werkwijze en onderdeel van ons dagelijks werk kost het in praktijk meer tijd en ruimte dan we door de volle takenpakketten beschikbaar hebben. We pleiten daarom voor 2 initiatievenmakelaars die als hoofdtak het ondersteunen van initiatieven hebben.

Grijs gebied tussen faciliteren en overnemen

Veel van de initiatiefnemers vroegen ons het afgelopen jaar gericht om ondersteuning en waren en bleven zelf eigenaar en organisator van hun initiatief. Er waren echter ook initiatieven waarbij het erg stil bleef aan de kant van de initiatiefnemer en de neiging ontstond om toch als gemeente heel hard te gaan lopen. Het grijze gebied tussen faciliteren en overnemen vraagt vooral veel oefenen, ervaring opdoen en training.

Verder met PAK AAN!

Niet alles lukt en niet alles is een initiatief

Van de 60 initiatieven die zijn gemeld is lang niet alles daadwerkelijk gerealiseerd of gelukt. Ook dat is even wennen want we zien het liefst dat alle ingediende initiatieven uitmonden in iets zichtbaars en tastbaars. We realiseren ons dat het proces dat doorlopen wordt door initiatiefnemers samen met partners en gemeente leidt tot saamhorigheid, begrip en verbeterde samenwerking waardoor toekomstige initiatieven en projecten wellicht wel lukken. Redenen waarom sommige initiatieven niet lukken:

- soms is iets geen initiatief maar een melding (bewoner wil iets en verwacht dat de gemeente dit realiseert).
- de initiatiefnemer zet het initiatief toch niet door of het initiatief bleek niet uitvoerbaar
- het initiatief heeft commerciële doeleinden
- er is sprake van verkeerde verwachtingen (doorgestuurd door derden, toezeggingen door politiek)

Jeu-de-boules baan bij de IJsvogel

Een grote groep vrijwilligers van 75+ wil graag met steun van PAK AAN! een jeu-de-boules baan aanleggen en onderhouden bij de IJsvogel. De voorbereidingen hiervoor lopen en alleen al het proces er naar toe brengt de buurtbewoners bij elkaar. Ze willen elkaar buiten kunnen ontmoeten en door middel van het spel mensen uit de buurt trekken. Ook het samen onderhouden van de baan zal zorgen voor saamhorigheid.

Boombank Badhuis

Frans klopte enige tijd geleden aan bij PAK AAN! omdat hij bij het Badhuis een nieuwe oprit wilde realiseren zodat mensen die slecht ter been waren het Badhuis nog makkelijker en beter konden bereiken. Toen dat gerealiseerd was bedacht hij samen met andere buurtbewoners dat een mooie boombank een prettige ontmoetingsplaats voor de buurt zou kunnen zijn. Oudere bezoekers zouden er tevens kunnen wachten op de buurtbus die hen van het Badhuis naar huis bracht. Dat is ook precies wat er is gebeurd. De bank is met steun van de buurt gerealiseerd.

Verkeersborden Julianaschool

Buurtbewoners uit de omgeving van de Julianaschool hadden al jaren last van overlast door verkeerd geparkeerde auto's, hondenpoep enzovoorts. PAK AAN! heeft de school geholpen bij het uitvoeren van een verkeersactie waarbij kinderen hun eigen verkeersbord konden ontwerpen. Inmiddels zijn drie borden in de straten te vinden. We kijken samen of de borden ook het effect hebben dat we hopen.

Kinderactiviteiten Kort Ambacht

Bewoonster Leontien is de motor achter een grote groep vrijwilligers die met steun van PAK AAN! verschillende activiteiten voor met name kinderen uit de buurt organiseert in Kort Ambacht. Het is een groep kinderen uit gezinnen die weinig te besteden hebben. De vrijwilligers zorgen er voor dat deze kinderen het hele jaar door aan leuke activiteiten kunnen deelnemen. Het brengt de kinderen en hun ouders in de buurt samen en er komen steeds meer activiteiten bij (Paasfeest, Zomerfeest, Halloween, Sint Maarten, Sinterklaas en kerst)

Verder met PAK AAN!

Wat willen we bereiken	Wat hebben we ontwikkeld en gerealiseerd in 2017
Inwonersinitiatieven in de volle breedte stimuleren, omarmen en ondersteunen Inwoners uitnodigen en inspireren tot nieuwe initiatieven	Website Om inwonersinitiatieven in de volle breedte te stimuleren en ondersteunen hebben we in de eerste plaats een website ontwikkeld: https://www.pakaanzwijndrecht.nu/ Deze website is in praktijk de hoofdingang geworden voor initiatiefnemers die via het online formulier de gemeente vragen om ondersteuning van hun initiatief. Ook wordt de website gebruikt om initiatieven van inwoners een podium te geven. Facebook Sociale media zijn onmisbaar geworden als middel om inwoners te bereiken. Samenhangend met de website is er een facebookpagina ingericht waarop actuele initiatieven, belangrijke data en successen worden gedeeld. https://www.facebook.com/pakaanzwijndrecht/ PAK AAN! avond(en) In samenwerking met DURF! uit Dordrecht organiseren we tenminste tweemaal per jaar een PAK AAN! avond waar initiatiefnemers een podium krijgen om hun initiatief of idee te pitchen. De zaal zit vol initiatiefnemers, ondernemers, maatschappelijke partners en tijdens de avond(en) ontstaan nieuwe verbindingen, kunnen initiatiefnemers aangeven wat ze nodig hebben en worden samenwerkingsafspraken gemaakt. Daarnaast is er altijd een inspirerende spreker aanwezig en is er een muzikale verrassing. Campagnes De externe aftrap van PAK AAN! bestond uit de lancering van de website en een campagne om PAK AAN! onder de aandacht van inwoners te brengen. Er is vooral voor gekozen om fysiek aanwezig te zijn bij evenementen en bijeenkomsten in Zwijndrecht. Een nieuwe campagne, meer gericht op de verbinding met ondernemers, organisaties en verenigingen zal starten begin 2018. Ook worden vanaf 2018 speciale PAK AAN! stoeptegels gelegd bij gerealiseerde initiatieven in de buitenruimte. Voor de initiatiefnemers leuk omdat hiermee hun initiatief te herkennen is en voor de medewerkers van de buitendienst functioneel.
Een digitale en fysieke ingang realiseren voor inwoners die ondersteuning wensen bij hun initiatief	Waar de website en de facebookpagina de digitale ingang vormen voor inwoners, is er een PAK AAN! team ingericht dat inwoners ondersteunt bij het realiseren van hun initiatief. Deze aanpakkers hebben initiatiefnemers op weg geholpen, ondersteund door middel van een financiële of materiële bijdrage of door de inzet van kennis en kunde uit de organisatie.
Simpele spelregels van begin tot eind en een gestroomlijnde aanpak	Op basis van de vastgestelde nota "De kracht van een goed idee" is een filmpje ontwikkeld voor inwoners dat uitleg geeft over hoe PAK AAN! werkt. Dit wordt tevens uitgelegd in gesprekken met initiatiefnemers: https://www.pakaanzwijndrecht.nu/hoe-werkt-het-/aan-de-slag/
het initiatief en eigenaarschap bij inwoners laten	Zoals het in de simpele spelregels staat is het uitgangspunt dat initiatiefnemers zelf het idee realiseren en zelf eigenaar zijn. Bij een groot aantal makkelijk te realiseren initiatieven was een financiële of materiële bijdrage of inzet van de kennis en kunde van een van onze collega's voldoende. Maar in een aantal gevallen stapten we in onze valkuilen door ofwel door enthousiasme zelf onderdeel te worden van een organisatiecomité ofwel door te leuren en sleuren met een initiatief.
een gereedschapskist ontwikkelen voor inwonersinitiatieven	Speciaal voor inwoners die mee werken aan een initiatief bieden we handige hulpmiddelen om te downloaden. Deze kunnen worden gebruikt om te delen op social media of om uit te printen en te verspreiden. De toolbox wordt steeds verder uitgebreid. De huidige tools zijn te vinden op de site: https://www.pakaanzwijndrecht.nu/hoe-werkt-het-/downloads/ Daarnaast wordt gebouwd aan een evenementenpakket dat inwoners kunnen gebruiken bij initiatieven en evenementen. Inmiddels zijn onder andere afvalgrijpers en hekken beschikbaar.
workshops, coaching of training voor inwoners en professionals (laten) organiseren	Hier zijn we in het eerste jaar PAK AAN! nog niet toegekomen. We nemen dit mee in de planning voor 2018.
platforms creëren (digitaal en fysiek) waarbij ondernemers, organisaties, scholen, kunstenaars enzovoorts gekoppeld worden aan initiatieven	In eerste instantie hebben we ons in 2017 gericht op inwoners zelf, het realiseren van de digitale en fysieke ingang voor inwoners met ideeën. Samen met de economische unit van de gemeente kijken we in het najaar van 2017 naar de samenhang met het Ruimtelijk Intaketeam en naar goede samenwerking met ondernemers, organisaties en verenigingen in Zwijndrecht. Een nieuwe PAK AAN! Campagne in 2018 zal op de samenhang en samenwerking met ondernemers, organisaties en verenigingen gericht zijn. De ondernemers en maatschappelijke partners worden uitgenodigd aanwezig te zijn bij de PAK AAN! avonden.
knelpunten inventariseren en een bijdrage leveren aan het oplossen ervan	In het afgelopen jaar hebben we zowel enkele knelpunten die initiatiefnemers hebben ervaren als enkele knelpunten binnen onze eigen organisatie in beeld gekregen. Deze zijn terug te lezen onder het kopje "Successen en leermomenten" in deze memo.